

A background image showing three young people (two men and one woman) sitting at a table, smiling and writing on papers with pens. The image is faded and serves as a background for the text.

Toestemming voor Jeugdhulp: Juridische Richtlijnen

Dit document biedt een overzicht van de richtlijnen rondom toestemming voor jeugdhulp. Het beschrijft wie toestemming moet geven op basis van leeftijd en gezagssituatie, welke uitzonderingen van toepassing zijn bij weigering van toestemming, en belangrijke aandachtspunten voor professionals in de jeugdzorg. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op actuele wetgeving en officiële bronnen zoals de Wegwijzer Zorgvuldig handelen bij toestemming voor jeugdhulp.

J Jolanda Winters 2505

Leeftijdscategorieën en Vereiste Toestemming

Leeftijd jeugdige	Wie moet toestemming geven?	Uitzonderingen/Bijzonderheden
0 3 11 jaar	Ouders met gezag	Beide ouders als zij gezamenlijk gezag hebben Dubbele toestemming vereist
12 3 15 jaar	Ouders met gezag én jeugdige	Tenzij wilsonbekwaam, dan ouders met geza g
16 jaar en ouder	Jeugdige zelf	Vaststelling wilsonbekwaamheid door gedragswetenschapper vereist
12 3 18 jaar, wilsonbekwaam	Ouders met gezag	

Bovenstaande indeling is gebaseerd op de wettelijke kaders voor jeugdhulp en door de Wegwijzer Zorgvuldig handelen bij toestemming voor jeugdhulp en andere vakpublicaties. Deze richtlijnen helpen jeugdprofessionals om correct te handelen bij het verkrijgen van toestemming voor het bieden van jeugdhulp.

Weigering van Toestemming: Kinderen jonger dan 12 jaar



Bij kinderen jonger dan 12 jaar zijn er specifieke regelingen wanneer één of beide ouders toestemming weigeren:

- Als één ouder weigert, kan de andere ouder vervangende toestemming via de rechter aanvragen op basis van artikel 1:253a van het Burgerlijk Wetboek.
- Als beide ouders weigeren, is het in principe niet mogelijk om hulp te bieden.

Er zijn echter uitzonderingen op deze regel, namelijk in situaties waarin sprake is van levensbedreigende omstandigheden of wanneer er ernstig nadeel dreigt voor het kind. In dergelijke gevallen kan hulpverlening toch worden ingezet, ondanks de weigering van beide ouders.

Weigering van Toestemming: Jeugdigen van 12-16 jaar

Voor jeugdigen in de leeftijdscategorie van 12 tot 16 jaar geldt de regel van dubbele toestemming: zowel de jeugdige zelf als de ouders met gezag moeten instemmen met de hulpverlening. Dit leidt tot de volgende situaties bij weigering:



Jeugdige weigert, ouders stemmen in

Als de jeugdige de hulp weigert, kan geen hulp worden geboden, ook al stemmen de ouders in. De autonomie van de jeugdige wordt hier gerespecteerd.



Eén ouder weigert, jeugdige stemt in

Als één ouder weigert maar de jeugdige instemt, kan soms toch hulp worden geboden indien de jeugdige de hulp weloverwogen wenst of bij ernstig nadeel.



Beide ouders weigeren, jeugdige stemt in

Ook hier geldt dat hulp soms toch mogelijk is als de jeugdige de hulp weloverwogen wenst of wanneer er sprake is van ernstig nadeel bij het uitblijven van hulp.

Weigering van Toestemming: Jeugdigen vanaf 16 jaar

Voor jeugdigen van 16 jaar en ouder geldt een ander juridisch kader. Deze jongeren worden als zelfstandig beschouwd en kunnen in principe zelf beslissen over de jeugdhulp die zij ontvangen:

- De jongere geeft zelf toestemming en beslist volledig autonoom.
- Weigert de jongere toestemming, dan is het in principe niet mogelijk om hulp te bieden.
- De mening van de ouders is juridisch niet relevant bij een wilsbekwame jongere van 16 jaar of ouder.



Er is één belangrijke uitzondering op deze regel: wanneer de jongere wilsonbekwaam wordt geacht. In dat geval moeten de ouders met gezag toestemming geven. Het vaststellen van wilsonbekwaamheid is een serieuze aangelegenheid en moet worden gedaan door een gedragswetenschapper na zorgvuldige overweging.

Ouderlijk Gezag en Toestemming

Wie heeft gezag?

Alleen ouders met gezag zijn bevoegd om toestemming te geven voor jeugdhulp. Het is daarom essentieel om altijd na te gaan wie het gezag heeft over een jeugdige. Dit kan worden geverifieerd via het Centraal Gezagsregister of een BRP-uittreksel.

Ouders zonder gezag

Ouders zonder gezag kunnen wel worden betrokken bij de hulpverlening, maar hun formele toestemming is niet vereist voor het starten van de hulp. Zij hebben wel recht op algemene informatie over hun kind.

Gezamenlijk gezag

Bij gezamenlijk gezag moeten beide ouders toestemming geven. Dit geldt voor alle kinderen tot 16 jaar. In conflictsituaties kan de rechter vervangende toestemming verlenen.

Informed Consent en Beroepsgeheim

Informed Consent

Toestemming voor jeugdhulp moet altijd gebaseerd zijn op goede informatie. Dit wordt 'informed consent' genoemd. Het betekent dat ouders en/of jeugdigen volledig geïnformeerd moeten zijn over:

- De inhoud en aard van de voorgestelde hulp
- De te verwachten gevolgen en risico's
- Alternatieve hulpmogelijkheden
- De prognose en duur van de behandeling

Zonder adequate informatie kan er geen sprake zijn van rechtsgeldige toestemming.

Beroepsgeheim

Professionals in de jeugdzorg hebben een beroepsgeheim. Dit betekent dat zij informatie over cliënten niet zomaar mogen delen met derden, waaronder de gemeente. Voor het delen van gegevens is een wettelijke grondslag nodig:

- Enkel toestemming is niet altijd voldoende
- Er moet een specifieke wettelijke basis zijn
- Het delen moet noodzakelijk zijn voor de hulpverlening

Professionals moeten altijd zorgvuldig afwegen welke informatie zij delen en met wie.

Vrijwillig vs. Gedwongen kader

Belangrijke juridische kaders bij het verlenen van jeugdhulp:



Gedwongen kader (OTS/Voogdij)

Andere regels bij kinderbeschermingsmaatregel:

- Bij een OTS kan de gezinsvoogd hulp afdwingen met een schriftelijke aanwijzing
- Bij voogdij beslist de voogd over jeugdhulp
- Bij geneeskundige behandeling tijdens OTS vaak vervangende toestemming van rechter nodig

Raadpleeg bij twijfel altijd de gedragsdeskundige of jurist binnen je organisatie.



Juridische en bronverwijzingen

Belangrijkste wetgeving en bronnen:

- Jeugdwet, artikel 7.3.4 en 7.3.5 3 toestemmingsvereisten en wilsbekwaamheid
- Burgerlijk Wetboek (Boek 1, artikel 1:253a) 3 vervangende toestemming via rechter
- WGBO (art. 7:450 BW) 3 toestemmingsvereiste en informatieplicht
- Wegwijzer Zorgvuldig handelen bij toestemming voor jeugdhulp, NVO/NIP/BPSW, 2020

Conclusie en Aanbevelingen



Volg de leeftijdsrichtlijnen nauwkeurig

Hanteer de correcte leeftijdscategorieën (0-11, 12-15, 16+) en de bijbehorende toestemmingsvereisten als basis voor elke beslissing rondom jeugdhulp.



Verifieer gezagssituaties

Controleer altijd wie het gezag heeft via officiële bronnen zoals het Centraal Gezagsregister of een BRP-uitreksel voordat toestemming wordt gevraagd.



Documenteer toestemming zorgvuldig

Leg alle verkregen toestemmingen en de wijze waarop deze zijn verkregen zorgvuldig vast in het dossier, inclusief datum en context.



Zorg voor echte informed consent

Besteed voldoende tijd aan het informeren van ouders en jeugdigen over alle aspecten van de hulpverlening om tot weloverwogen toestemming te komen.

Professionals in de jeugdzorg dienen deze richtlijnen te volgen om zowel juridisch correct te handelen als de belangen van jeugdigen en hun ouders te respecteren. Bij twijfel is het raadzaam om juridisch advies in te winnen of te overleggen met een gedragswetenschapper of aandachtsfunctionaris binnen de organisatie.